

RETNINGSLINJER FOR VIGSELSRETT

PR. 13. 09. 2022

INNHOOLD

- Side 1 *Om vigselfrett i ny trossamfunnslov og praktisering av vigselfrett i Frikirken*
Side 2 *Frikirkens retningslinjer for vigselfrett*
Side 3-4 *Vedlegg (utdrag fra gjeldende lovverk), side 4-6*

OM VIGSELSRETT I NY TROSSAMFUNNSLOV OG PRAKTISERING AV VIGSELSRETT I FRIKIRKEN

Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) trådte i kraft 1. januar 2021. Begrepet «forstander» brukes ikke i den nye loven. Registrerte trossamfunn skal derfor ikke lenger sende melding om nytilsatte forstandere til statsforvalteren (tidl. fylkesmannen). Vi må imidlertid søke om vigselfrett for personer som menigheter/kirkesamfunnet ønsker å ha som vigselfere. Søknader sendes fra Frikirkens hovedkontor via den digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn til Statsforvalteren i Oslo og Viken. Når en menighet/kirkesamfunnet ønsker en ny vigselfer, meldes dette til hovedkontoret sammen med utfylt og signert "Erklæring fra den som skal være vigselfer i et tros- eller livssynssamfunn". Det er trossamfunnets styre (for Frikirkens del synodestyret) som er ansvarlig for overholdelse av lovbestemte plikter og rapporteringer. Den løpende oppfølgingen gjøres av hovedkontoret.

Fra myndighetenes side er det slik at når en vigselfer enten er uønsket som vigselfer av sitt trossamfunn, selv ønsker å fratruke som vigselfer eller har meldt seg ut av trossamfunnet, må vi melde fra til statsforvalteren ved å sende inn "Melding om vigselfer i tros- og livssynssamfunn". Statsforvalteren trekker da tilbake vigselfretten. I Frikirken er vigselfretten som hovedregel knyttet til aktiv ordinert tjeneste. Det betyr i praksis at den dagen en pastor slutter eller går av med pensjon, eller en eldste med vigselfrett avslutter tjenesten sin eller menigheten ikke lenger ønsker vedkommende som vigselfer, bortfaller vigselfretten. Melding om dette går til statsforvalteren via Frikirkens hovedkontor.

Loven må forstås dithen at vigselferne representerer trossamfunnet som sådan, ikke den enkelte menighet. Det er ikke lenger en forutsetning at det er bare én vigselfer (forstander) per menighet. Dessuten er det mulig å ha nasjonale vigselfere. I Frikirken vil kirkebokføringen av vigselfer uansett skje i en menighet. For øvrig må vi passe på at det totale antallet vigselfere er på et rimelig nivå for et trossamfunn på vår størrelse. Hovedkontoret skal til enhver tid har oversikt over hvem i Frikirken som har vigselfrett.

Aktuelle utdrag fra gjeldende lovverk følger som vedlegg til slutt i dette dokumentet.

FRIKIRKENS RETNINGSLINJER FOR VIGSELSRETT

Retningslinjene ble godkjent av synodestyret i mai 2021. Det er gjort mindre justeringer i etterkant.

Følgende retningslinjer praktiseres for vigselfrett i Frikirken. Vigselfretten gis til ordinerte i aktiv tjeneste, altså ansatte forstandere/pastorer eller evt. eldste. Myndighetenes krav vedr. vigselfrett/vigselfere fremkommer i trossamfunnsloven, trossamfunnsforskriften og en egen forskrift som omhandler vigselfrett i tros- og livssynssamfunn (se vedlegg). Det er Statsforvalteren i Oslo og Viken som – via Frikirkens hovedkontor – behandler søknader om vigselfrett.

1. Alle menigheter i Frikirken skal ha én forstander (enten en hovedpastor eller en ansvarlig eldste). Som hovedregel er det forstanderen som har vigselfrett. I større menigheter/menigheter med pastorteam, kan flere ordinerte ha vigselfrett. Frikirkens hovedkontor skal – ved bruk av Cornerstone – holde oversikt over hvem som har søkt om og fått innvilget vigselfrett. Oversikten sammenlignes med statsforvalterens liste én gang i året, og evt. avvik avklares. Menigheter som mangler vigselfer grunnet vakant stilling, sykefravær, ferieavvikling eller annet, kan kontakte hovedkontoret for å få informasjon om vigselfere i regionen som kan kontaktes.
2. En menighet som ønsker vigselfrett for en ordinert, sender skjemaet [Erklæring fra den som skal være vigselfer i et tros- eller livssynssamfunn](#) til Frikirkens hovedkontor (post@frikirken.no). Sammen med skjemaet skal det følge en bekreftelse fra eldsterådsleder på at søknaden om vigselfrett sendes inn med menighetens samtykke. Søknaden vurderes av daglig leder (eller den hun/han bemyndiger) ut fra forskrift om vigselfrett i tros- og livssynssamfunn og oversikten over allerede registrert(e) vigselfer(e) i menigheten. Hovedkontoret orienterer tilsynsmannen i det aktuelle presbyteriet om søknaden, og sender den deretter til Statsforvalteren i Oslo og Viken via den digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn. Etter at godkjenningen fra statsforvalteren foreligger, får den nye vigselferen en standard e-post med informasjon om gjeldende lovverk samt Frikirkens retningslinjer for vigselfrett. Kopi av brevet sendes til forstander/eldsterådsleder og menighetenes felles e-postadresse.
3. I Frikirken gjelder at når en ordinert med vigselfrett slutter eller går av med pensjon (aldersgrensen i Frikirken er 70 år), mister vedkommende som hovedregel* vigselfretten. Menigheten må melde fra til Frikirkens hovedkontor om dette ved å sende inn [Melding om vigselfer i tros- og livssynssamfunn](#). Hovedkontoret sender meldingen videre til statsforvalteren. Dersom meldingen fra menigheten drøyer eller uteblir, kan hovedkontoret på eget initiativ sende melding til statsforvalteren. Den som mister vigselfretten, får tilsendt en standard e-post med informasjon om dette. Kopi av brevet sendes til forstander/eldsterådsleder og menighetenes felles e-postadresse.
**Ev. unntak behandles av synodestyret. Se §§ 1 og 2 i forskrift om vigselfrett i tros- og livssynssamfunn (vedlagt) vedr. alderskrav.*
4. Synodestyret kan beslutte at andre enn ordinerte i menigheter kan søke statsforvalteren om vigselfrett via Frikirkens hovedkontor, under forutsetning av at det er avklart hvilken menighets vigselfebok vigselfen skal føres inn i. Synodeformann skal som hovedregel ha vigselfrett. Det kan også være aktuelt å gi vigselfrett til andre som er medlemmer og ordinerte i Frikirken, men ikke aktiv ordinert i en menighet. Disse vigselferne får tilsvarende e-poster som vigselfere fra menighetene etter godkjenning av vigselfrett og ved opphør av vigselfretten.
5. Vigselfere plikter å sette seg inn i det som står om vigselfrett i gjeldende lover og forskrifter. Der står det blant annet om registrering av vielser i vigselfebok, som i Frikirken gjøres i Cornerstone. Velsen registreres i vigselferens menighet. Vigselferne får informasjon om kravene som følger med vigselfretten i den standard e-posten som oversendes dem sammen med brevet om tildeling av vigselfrett fra statsforvalteren.
6. Merk: Vigselfretten er personlig. Den kan ikke delegeres til andre.

VEDLEGG

Det står følgende om vigsel i den nye [trossamfunnsloven](#):

§ 7. Rapport og regnskap

Registrerte tros- og livssynssamfunn skal hvert år rapportere om sin virksomhet til tilsynsmyndigheten. Årsrapporten skal gi en kort omtale av virksomheten i samfunnet, blant annet om eventuelle aktiviteter og tilbud for barn og unge, bruken av tilskudd fra staten og forvaltning av vigselfrett. (...)

§ 9. Vigselfrett

Kongen kan gi personer i registrerte tros- og livssynssamfunn rett til å være vigsler etter ektebudslovens bestemmelser, og gir forskrift om tildeling og tilbaketrekning av vigselfrett.

§ 23. Overgangsregler

(...) Vigselfrett som tidligere er tildelt personer i et tros- eller livssynssamfunn, beholdes i inntil to år etter at loven har trådt i kraft, forutsatt at vilkårene i forskrift med hjemmel i § 9, er oppfylt, og tros- eller livssynssamfunnet vedkommende tilhørte da vigselfretten ble tildelt, består. (...)

I [trossamfunnsforskriften](#) står det:

§ 2. Medlemsregisterføring

(...) Personer som er tildelt vigselfrett i medhold av trossamfunnsloven, skal føre vigselsbok i samsvar med forskrift 20. november 1992 nr. 854 om registrering og melding av vigsel*.

*Kap. 1. Registrering av vigsel

§ 1. Det skal føres vigselsbok over vigsler som utføres av

(...) b) person som er tildelt vigselfrett i medhold av trossamfunnsloven (...)

Vigselsboken skal føres av den som utfører vigselen. (...)

§ 4. Vigsleren skal snarest, og senest innen tre dager sende melding om vigselen til prøvingsmyndigheten. (...)

§ 5. Meldingen sendes på blankett fastsatt av departementet eller elektronisk gjennom tilrettelagt digital løsning. Samtlige spørsmål skal besvares så langt de passer. Vigsler etter ektebudsloven § 12, unntatt prest i Den norske kirke, skal, sammen med vigselsmeldingen, legge ved dokumentasjon for sin vigselsmyndighet. Kravet om å legge ved dokumentasjon for vigselsmyndighet gjelder ikke ved bruk av tilrettelagt digital løsning, som på en betryggende måte bekrefter at vigsler har vigselsmyndighet.

[En egen forskrift](#) omhandler i sin helhet vigselfrett i tros- og livssynssamfunn:

§ 1. Godkjenning av vigslere

Registrerte tros- og livssynssamfunn med godkjent vigselsritual kan søke om vigselfrett for ett eller flere medlemmer. En søknad om vigselfrett skal sendes til statsforvalteren ved bruk av den særskilte digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn. Departementet kan tillate at søknader fremmes på annen måte.

Medlemmet

- A. skal være mellom 23 og 75 år
- B. skal være bosatt i Norge
- C. kan ikke samtidig være vigsler i et annet tros- eller livssynssamfunn

- D. skal ha tilstrekkelig kjennskap til det norske samfunnet og tilstrekkelige kunnskaper i norsk til å kunne utføre vigslernes oppgaver fastsatt i ekteskapsloven eller med hjemmel i den
- E. skal avgi en erklæring på fastsatt skjema om at tjenesten som vigsler vil bli utført i samsvar med reglene fastsatt i ekteskapsloven eller med hjemmel i den.

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra andre ledd bokstav a.

Statsforvalteren kan nekte å godkjenne medlemmet som vigsler dersom

- A. det vil virke åpenbart støtende eller det er i strid med offentlige interesser å tildele medlemmet vigselfrett
- B. tros- eller livssynssamfunnet allerede har mange nok vigslere.

§ 2. Opphør og tilbaketrekning av vigselfrett

Vigselfretten opphører hvis tros- eller livssynssamfunnet oppløses eller fratras registreringen etter trossamfunnsloven § 4.

Vigselfretten opphører når vigsleren fyller 75 år. Statsforvalteren kan etter søknad fra tros- eller livssynssamfunnet og en konkret vurdering dispensere fra alderskravet for inntil ett år om gangen. En søknad om dispensasjon fra alderskravet skal sendes statsforvalteren senest tre måneder før vigsleren fyller 75 år og deretter senest tre måneder før dispensasjonsperioden løper ut, ved bruk av den særskilte digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn. Departementet kan godta at søknader fremmes på annen måte.

Tros- eller livssynssamfunnet skal gi melding til statsforvalteren når vigsleren

- A. er uønsket som vigsler av tros- eller livssynssamfunnet
- B. selv ønsker å fratre som vigsler
- C. har meldt seg ut av tros- eller livssynssamfunnet.

Forsømmer vigsleren plikter fastsatt i eller med hjemmel i ekteskapsloven, skal statsforvalteren gi vigsleren en skriftlig advarsel og samtidig varsle tros- eller livssynssamfunnet. Statsforvalteren kan frata vigsleren vigselfretten dersom tjenesteforsømmelsen gjentas eller er særlig alvorlig.

Praktiserer vigsleren nektingsgrunnene i ekteskapsloven § 13 første og andre ledd slik at kvinner og menn forskjellsbehandles, regnes dette som en tjenesteforsømmelse. Unnlater vigsleren å kontrollere om det er utstedt prøvingsattest i samsvar med ekteskapsloven § 10, anses dette som en særlig alvorlig tjenesteforsømmelse.

Faller vilkårene for å være vigsler etter forskriften bort på annen måte, kan statsforvalteren trekke tilbake vigselfretten.

§ 3. Register over vigslere

Statsforvalteren skal føre et register over vigslere etter forskriften, i samsvar med spesifikasjoner gitt av departementet. (...)

Viser også til [ekteskapsloven](#).